

Шишкіна О.В., викладач

РОЗВИТОК РИНКУ ПРАЦІ ТРАНСПОРТНОГО КОМПЛЕКСУ РЕГІОНУ

Однією з важливіших умов ринкової трансформації господарського комплексу країни, пов'язаної зі становленням багатокладної економіки є формування територіальної і галузевої системи ринків, що мають відповідну інфраструктуру. Провідну роль при цьому відіграє ринок праці, який мобілізує, регулює і контролює використання трудових ресурсів з метою задоволення потреб суспільства.

Питання формування і розвитку праці як певної складної, динамічної системи є надзвичайно складним. Пояснюється це насамперед тим, що головною метою будь-якої економічної системи є задоволення потреб. Саме на це спрямований процес виробництва, який неможливий без участі людини – основного ключового елемента системи.

В минулому держава виступала монополістом у використанні трудових ресурсів і тому питання ринку праці не розглядалось. Сьогодні ж ситуація кардинально змінилась. В процесі реформування економіки з'явилась відбувається формування нової системи відносин з приводу купівлі-продажу такого специфічного товару, як "робоча сила". Згідно з чим, ринок праці, з одного боку, можна розглядати як систему відносин, які складаються між працедавцем і найманим робітником з приводу попиту і пропозиції робочої сили та її відтворення, що забезпечує безперервність процесу суспільного розвитку. А, з другого – як систему, що складається з двох взаємодіючих і взаємопов'язаних підсистем: ринку робочої сили і ринку робочих місць. Аналіз співвідношення цих систем дозволяє зробити висновки про існуючу кон'юнктуру на ринку праці: рівноважну, працедефіцитну або праценадлишкову. Дослідження кон'юнктури ринку праці яка склалася на регіональних ринках України на жаль показав, що остання є переважаючою. Пояснити цей факт можливо порушенням рівноваги між попитом і пропозицією на внутріфірмових ринках, переважаючою в минулому "дефіцитною психологією роботодавців, що сформували значний "резерв" робітників, використовуючи його для підвищення ефективності виробництва (тобто йдучи по екстенсивному шляху розвитку) та невідповідністю якості робочої сили потребам підприємств, що знайшло відображення в неконкурентоспроможності робітників на ринку праці.

Ще одним невід'ємним елементом будь-якої економічної системи, який встановлює і обслуговує зв'язки між її компонентами, є транспортний комплекс, розвиток якого можна вважати однією з визначальних умов розвитку держави.

Специфікою транспортного комплексу є той факт, що своєю діяльністю транспорт продовжує виробничий процес в сфері обігу. Наслідком роботи транспорту є не новий продукт, а певний корисний ефект, який полягає в переміщенні вантажів або пасажирів. Останнє обумовлює специфіку формування і використання трудових ресурсів, задіяних в транспортному комплексі регіону. Одночасно, розвиток транспортної системи безпосередньо пов'язаний з розвитком продуктивних сил суспільства. Сьогодні, внаслідок падіння обсягів виробництва, скорочуються обсяги перевезень вантажів і пасажирів, що неминуче призводить до зниження доходності транспортних підприємств, регресивних змін в галузевій структурі зайнятості, росту рівня прихованого безробіття, зниженню ефективності праці. Низькі розміри заробітної плати робітників галузі, в якій значну питому вагу

займають робітники ризикованих професій, не здатні забезпечити виконання заробітною платою її відтворюваних функцій. Результатом вищенаведеного є різке падіння життєвого рівня населення, ріст соціальної напруги в суспільстві, тощо. Цікаво, що незважаючи на те, що в регіоні офіційно зареєстрований високий рівень безробіття, значна заборгованість по виплаті заробітної плати, низький її рівень і відсутність перспектив використання окремих видів транспорту спричинили виникнення вакансій робочих місць, заповнення яких є проблематичним.

Таким чином, ринок праці необхідно розглядати як складну територіально-галузеву систему, що дозволить вилучити особливості і специфічні риси певної територіальної одиниці з урахуванням її економічного, соціального, природо-ресурсного, демографічного, політичного й екологічного становища. Крім того, це дозволить сполучити системи розселення населення і розміщення продуктивних сил і визначити резерви і напрями ефективного розвитку. А розгляд ринку праці певної галузі господарського комплексу (в нашому випадку транспортного комплексу регіону) дозволить визначити спектр зв'язків цих систем і виявити закономірності і специфічні риси їх поєднання і розвитку.